

Дитинство Чарлі в романі — жорстоке, травматичне до краю: мати психічно нестабільна, сестра заздрить сильно, контроль постійний, сором, навіть насильство. Усе описано детально, дуже детально. І саме ці спогади допомагають Чарлі-генію розібратися у своїй психіці, розкласти по полицках. У фільмі ж дитинство — короткі флешбеки, як емоційні спалахи. Біль показують, розгубленість, відчуження — але психоаналіз слабший виходить. Більше драматичних наслідків, ніж глибокого розбору.

Елджернон у романі — справжній провісник. Спочатку миша-піддослідна, а потім — дзеркало долі Чарлі, точне дзеркало. Коли миша деградує, читач уже все розуміє, здогадується, що чекає героя. У фільмі Елджернон символічніший, емоційніший. Додали епізод втечі миші від експерименту — потужний образ, втрата контролю, звільнення. Але науковий аспект стискається: менше фактів, більше почуттів. Миша краде увагу, оскільки її кінець б'є по серцю сильніше за сухі лабораторні звіти.

Фінал роману — Чарлі вирішує піти з міста. Щоб ніхто не бачив деградації. І просить класти квіти на могилу Елджернона. Це про вдячність, про гідність — навіть втрачаючи розум, він хоче зберегти повагу до себе. У фільмі прощання з Алісою — більш романтичне, сентиментальне. Акцент іде на трагедію кохання, а не на самотність.

Загалом фільм — вдала екранізація, дуже вдала. Передає серце історії та трагедію оповіді. Але жертвує формою — тими звітами, які роблять читача частиною розуму Чарлі. Кіно стає творчою інтерпретацією: замість документальної близькості через мову героя — свідчення через образи візуальні й емоції. Письменник робить читача співучасником, режисер — глядача свідком. І обидва шляхи, по-своєму, працюють.

К. Яковенко

«МАЛЕНЬКІ ЖІНКИ» ЛУЇЗИ МЕЙ ОЛКОТТ В КІНОВЕРСІЇ ГРЕТИ ГЕРВІГ

К. Yakovenko

“LITTLE WOMEN” BY LOUISA MAY ALCOTT IN GRETA GERWIG’S FILM VERSION

Роман Луїзи Мей Олкотт «Маленькі жінки» вийшов у 1868–1869 рр. Він про чотирьох сестер Марч, які намагаються вижити в Америці часів Громадянської війни, де грошей катма. Родина ледь зводить кінці з кінцями. І ніяких рожевих окулярів: дівчата сваряться, заздряють, помиляються, червоніють від сорому. Оце й робить їх справжніми. Олкотт сама так жила — писала, щоб прогледувати сім'ю, боролася за скасування рабства й права жінок. Тому її героїні — не принцеси в рожевих сукнях, а звичайні дівчата з купою недоліків, які все одно притягують, позаяк намагаються стати кращими в тому хаосі.

Екранізація 2019 р. стала сьомою кіноверсією роману, режисерка й сценаристка якої в одній особі — Грета Гервіг. Вона змінює структуру оповіді на нелінійну. Фільм стрибає туди-сюди між дитинством і дорослим життям сестер. Глядач бачить одразу дві сторони кожної. Теплі спогади про дім б'ються об сувору реальність. Усе крутиться навколо виборів, які вони роблять. Отак і виходить динаміка.

Бет — найтихіша з сестер Марч. Вона ховається у своєму світі, вдома. Грає на піаніно, порається з дрібницями, рідко висовує носа надвір. У книзі її хвороба тягнеться довго, виснажує поступово — і від того ще болісніше. Але Гервіг міняє акцент. Більше про теплий зв'язок Бет з містером Лоуренсом, сусідом-багатієм. Його

турбота — як від рідного. Епізоди виходять м'якшими. Хоча повсякденні деталі її тихого життя зрізані сильно.

Мег, старша, найдужче ностальгує за колишнім достатком. Постійно стримує себе, коли бачить чужу розкіш — бали, сукні, перли. У романі її гризе соціальний тиск — плітки про бідних Марч, упередження до їхньої дружби з Лоуренсами. Фільм робить це прямішим. Через відкриті сварки, наприклад з Лорі, онуком того ж містера Лоуренса.

Емі з дитинства — марнославна егоїстка. Мріє про успіх у мистецтві, про славу. У книзі дорослішає повільно: обіцяє собі стати кращою, намагається. У кіно — стисліше, жорсткіше. Доросла Емі каже в лоб: Рим зруйнував її пиху, Париж — ілюзії про геніальність. Звучить сучасно, без нудних повчань. Хоча втрачає частину моральних роздумів з оригіналу. І про шлюб: Емі бачить його не тільки романтикою. Це ще й розрахунок, економіка для жінки — холодні, але потрібні.

Джо — центр усього. Найближча до самої Олкотт. Хочє писати, бути вільною, не лізти в жіночі рамки. У романі прямо каже, що воліла б бути хлопцем — у фільмі м'якше. Фінал тримається шлюбу з Баером, як у книзі. Але Гервіг додає шар: Джо як письменниця сперечається з видавцем про «Маленьких жінок». Він вимагає, щоб героїня вийшла заміж, оскільки інакше не видадуть. Сцена під дощем — чисте кліше, навмисне солодке, з парасолькою й поцілунками. Натяк, що сентиментальний кінець — від ринку, не від персонажа. Оця подвійність Джо — героїня й авторка — ключ фільму. Повага до тексту Олкотт плюс захист бунтівного духу, де самореалізація понад усе.

Зрештою, версія Гервіг — не просто копія старого роману. Це свіжий погляд, переосмислення в сучасному ключі, де жінки не мусять обирати між мріями й сім'єю. Кожна з сестер Марч йде своїм шляхом дорослішання — тихим, болісним, амбітним. І Олкотт з XIX століття, з її аболіціоністськими ідеями, і Гервіг з нашого часу, з феміністичним поглядом, кажуть одне: для жінки творчість — таке ж щастя, як і шлюб. Не менше, а часом і більше, у світі, де вибір обмежений.

СЕКЦІЯ:

ФІЛОСОФСЬКІ, СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ ВИМІРИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

В. Лисенкова

АКСІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ РОДИНИ

V. Lysenkova

AXIOLOGICAL ASPECTS OF FAMILY DEVELOPMENT

Проблема цінностей є однією з актуальних у сучасному філософському знанні. Ціннісне відношення до світу, як відомо, відображає саму суть людяного в людині. Значущим є те, що ціннісний аспект особистості проявляє пріоритетність вибору нею найважливішого для себе в усіх сферах суспільного життя. Таким чином, саме цінності вказують на специфіку прояву позиції людини в соціумі.

Характер цінностей у суспільстві з часом змінюється. Деякі з інноваційних переходять у традиційні, деякі стають неактуальними і опиняються в архіві культури. Згодом навіть традиційні цінності зазнають суттєвих змін і їх сенсожиттєві